

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Rasspecifik avelsstrategi, RAS för **Miniature American Shepherd** **2023**

Miniature American Shepherd

Grupp 1

FCI-nummer 367

FCI-standard på engelska publicerad 2019-12-13

FCI-standard, interimistiskt fastställd av FCI General Committee 2019-09-04

Översättning fastställd av SKK:s arbetsgrupp för standardfrågor 2020-07-23

RAS fastställdes av SKKs avelskommitté 2023-03-30

Innehåll

Innehåll	2
Inledning	4
Bakgrund och utveckling	4
Rasens historia.....	4
MAS i Sverige	5
Avelsmål för rasen – sammanfattning	6
Rasens population	6
Bibehåll/öka rasens goda hälsa.....	7
Förbättra mentaliteten & bruksegenskaperna.....	8
Förbättra exteriören	9
Rasens population	10
Nulägesbeskrivning.....	10
Population och avelsstrategier	10
Avelsstruktur avkommor och barnbarn	12
Mål.....	13
Kortsiktiga mål.....	13
Långsiktiga mål	13
Strategier för att nå målen	13
Klubbnivå	13
Uppfödarnivå.....	13
Hälsa	14
Nulägesbeskrivning.....	14
Ledstatus.....	15
Ögonstatus	16
MDR1 (Multi Drug Resistant) – genetisk överkänslighet för vissa läkemedel... ..	16
Den upptäckta neurologiska sjukdomen	16
DNA-tester	16
Mål.....	17
Kortsiktiga mål.....	17

Långsiktiga mål	17
Strategier för att nå målen	18
Klubbnivå	18
Uppfödarnivå	18
Mentalitet & bruksegenskaper	19
Nulägesbeskrivning.....	19
BPH – Beteende- och personlighetsbeskrivning hund.....	20
Medelvärden BPH, samtliga deltagande MAS:ar t.o.m. 2022-04-30.....	21
BPH-sammanställning per födelseår, per den 2022-04-30	22
Vallanlagstest.....	23
Tränings- och tävlingsgrenar	23
Mål.....	23
Kortsiktiga mål.....	23
Långsiktiga mål.....	23
Strategier för att nå målen	24
Klubbnivå	24
Uppfödarnivå.....	24
Exteriör	25
MAS:ens exteriör kopplat till rörelser/arbete.....	25
Nulägesbeskrivning.....	26
Genomgång av kritiklappar från utställningar år 2018–21 Blå text = utdrag från rasstandarden.....	26
Mål.....	27
Kortsiktiga mål.....	27
Långsiktiga mål.....	27
Strategier för att nå målen	27
Klubbnivå	27
Uppfödarnivå.....	27
Förankringsprocess	28
Källhänvisningar	28

Inledning

Bakgrund och utveckling

Rasens historia

Rasen Miniature American Shepherd utvecklades i Kalifornien under senare delen av 1960-talet genom avel av små, oregistrerade hundar som man trodde var Australian Shepherd. Avelns mål med dessa hundar var att bibehålla deras mindre storlek, aktiva typ och intelligens. Rasen blev först registrerad hos NSDR – National Stock Dog Registry 1980 och kallades då för Miniature Australian Shepherd.

I början av 1990-talet hade rasen blivit populär i hela USA. Flera klubbar stödde dessa små hundar och de kunde registreras och ställas ut hos flera organisationer för ovanliga raser. Den första rasklubben för registrering, MASCUSA bildades 1990 och bolagiserades 1993. Rasen inträdde i AKC Foundation Stock Service som Miniature American Shepherd i maj 2011. MASCUSA utsågs till nationell moderklubb av AKC – American Kennel Club.

Rasen användes till vallning av mindre djur såsom får och getter, men har även hjärtat och modet att ta sig an större boskap. Deras storlek sågs som en fördel då de enklare kunde både fungera på ranchen och som husdjur. De blev speciellt populära hos hästfolk då de med sin intelligens, lojalitet och storlek gjorde dem till perfekta resesällskap när det var hästtävlingar.

På detta sätt spreds deras popularitet över hela USA. Idag är Miniature American Shepherd en etablerad ras över hela USA och även internationellt. Efter att ha tillhört gruppen "miscellaneous" sedan 2012 godkändes rasen Miniature American Shepherd fullt ut av den amerikanska kennelklubben den 1 juli 2015 och tillhör nu Herding Group, vallhundsgruppen.

Källa: Miniature American Shepherd- Club of the USA, Inc.

Översatt från engelskan av Therése Kranshed och Patricia Norrman

MAS i Sverige

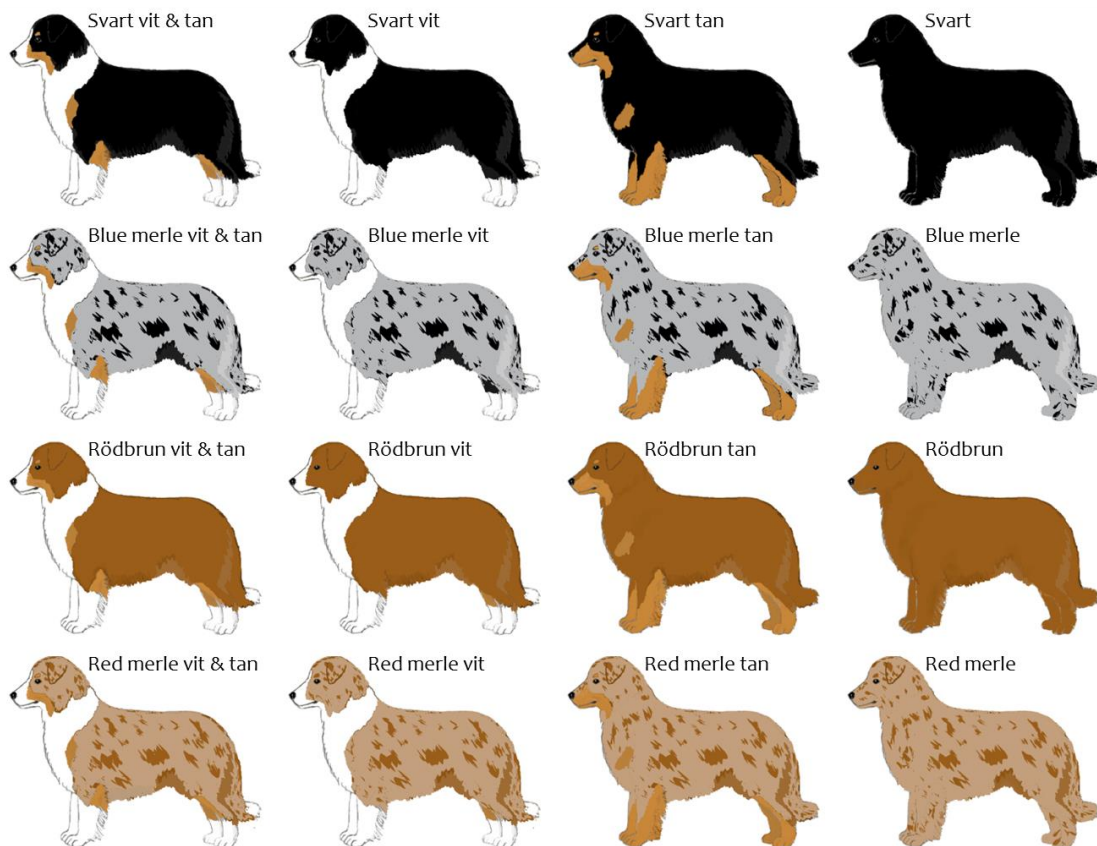
2006 importerade Louise Wessling en dräktig tik samt en hane från USA och i december samma år föddes den första MAS-kullen i Sverige. De flesta hundar registrerades vid den tiden i MASCUSA.

Svenska Miniature American Shepherdklubben bildades år 2015. SKK skickade 2016 rasklubbens ansökan om rasens godkännande i Sverige vidare till NKU (Nordisk Kennel Union) och på ett möte den 23 februari 2017 beslutades att rasen skulle godkännas i alla nordiska länder med utställningsrätt från och med den 1 januari 2018. Sedan april 2017 registreras svenskfödda MAS:ar i SKK. I nuläget är SMASK en avtalsansluten klubb till SKK.

När Miniature American Shepherd erkändes av FCI, den 4 september 2019, konverterade SKK samtliga hundar med registreringsnummer som börjar med AS till SE, själva numret är detsamma.

Den 1 januari 2021 beviljades ansökan om viltspårchampionat och hundar i rasen kan tilldelas viltspårchampionat.

Sedan den 1 januari 2021 är Miniature American Shepherd upptagen som en godkänd ras i Svenska Kroppsvallarklubben. Det innebär att rasen kan delta i de arbetsprover och tävlingar som arrangeras i vallning, traditional style, både i Sverige och internationellt.

Avelsmål för rasen – sammanfattning

I detta stycke sammanfattas de strategier som uppfödare och ägare av avelshund rekommenderas att förhålla sig till. Längre fram i dokumentet finns mer ingående information inom de fyra avsnitten: **Rasens population, Hälsa, Mentalitet & bruksegenskaper** och **Exteriör**.

Mål för varje avsnitt	Plan för fortsatt arbete i klubben	Plan för fortsatt arbete tillsammans med MAS-uppfödare
Rasens population		
Importera obesläktade avelsdjur	Föreläsning om strukturer i stamtavlor	Studera stamtavlor och jämför med redan befintliga hundar, även längre bak än de tre led som vid import registreras på SKK
Bredda avelsbasen i Sverige och öka den genetiska variationen	Föreläsning i användandet av SKK Hunddata och SKK Avelsdata Öka samarbetet, öppenheten och utbytet mellan svenska MAS-uppfödare	Öka användandet av SKK Hunddata och SKK Avelsdata Bibehåll en låg inavelsgrad Avstå från matadoravel Använd gärna äldre oanvända hanar Upprepa inte tidigare gjorda kombinationer, använd fler unika kombinationer Undvik tidigt urval av avelsdjur och korta generationsintervaller
Öka antalet sunda, rastypiska och mentalt stabila individer		Avla på sunda, rastypiska och mentalt stabila individer Utvärdera kullar både hälsomässigt, exteriört och mentalt innan avelsdjuret används igen

Mål för varje avsnitt	Plan för fortsatt arbete i klubben	Plan för fortsatt arbete tillsammans med MAS-uppfödare
Bibehåll/öka rasens goda hälsa		
Säkerställ rasens goda ögonstatus	Föreläsning om Distichiasis och ögonsjukdomar	Öka antalet ögonlysta individer
Säkerställ rasens HD- och ED-status	Rekommendera att fler HD-röntgar sina hundar Rekommendera känd ED-status	Öka antalet HD-röntgade individer, samt var uppmärksam på och utvärdera höftleds- och armbågsdysplasi (HD och ED) i avelsarbetet
Håll beredskap om den neurologiska sjukdomen och ifall nya, ärftliga sjukdomar uppstår	Uppmuntra till att rapportera misstänkta fall av den neurologiska sjukdomen Informera om ärftliga sjukdomar som kan förekomma inom rasen Förenkla för hundägare att rapportera in ärftliga sjukdomar Fortsatt samarbete med den amerikanska motsvarigheten MASCUSA i sökandet efter mer kunskap om den neurologiska sjukdomen Verka för att hitta genen som orsakar den neurologiska sjukdomen Kartlägg nedärvning i de olika ärftliga sjukdomarna Formulera rekommendationer, restriktioner och eventuella förbud kring respektive ärftlig sjukdom	Uppmuntra till att rapportera misstänkta fall av den neurologiska sjukdomen och andra ärftliga sjukdomar Informera om ärftliga sjukdomar som kan förekomma inom rasen Avelstikar bör mogna både fysiskt och mentalt innan avel, också så att eventuella sjukdomar hinner visa sig

Mål för varje avsnitt	Plan för fortsatt arbete i klubben	Plan för fortsatt arbete tillsammans med MAS-uppfödare
Förbättra mentaliteten & bruksegenskaperna		
Följ utvecklingen på BPH angående attityd till främmande personer/reservation och ljudkänslighet Minska rasens osäkerhet, starka rädslor, lätthet till stress och extrem energinivå	Arrangera minst ett MAS-BPH per distrikt i klubben Fortsätta subventionera avgiften för BPH Informera uppfödare av rasen om hur man kan använda BPH i sitt avelsarbete Utarbeta önskade medelvärden för MAS:ens BPH	Hundar som är överdrivet rädda eller omotiverat aggressiva får du enligt Jordbruksverket inte använda i avel Välja bort avelsdjur som är skygga för eller arga på främmande människor Uppfödare bör välja bort individer med överdriven ljudkänslighet, till exempel skottberördhet Uppfödare bör använda sig av BPH som ett verktyg i aveln
Öka rasens medfödda instinkter	Anordna vallkurser Anordna vällanlagstester	Uppmuntra valpköpare att gå på vallkurser och att göra vällanlagstest
Uppmuntra till aktivering med MAS:arna	Anordna kurser/prova på aktiviteter i ex.vis nosework, rallylydnad, viltspår i lokalområdena	Informera om de karaktärsdrag som är normala för rasen, så att valp och köpare matchas rätt Uppmuntra valpköpare till mentaltester, utställningar och att arbeta med sina hundar

Mål för varje avsnitt	Plan för fortsatt arbete i klubben	Plan för fortsatt arbete tillsammans med MAS-uppfödare
Förbättra exteriören		
Förbättra MAS:ens exteriör	Anordna anatomi- och genetikutbildning för uppfödare Anordna minst en specialutställning per år Uppmuntra uppfödare och valpköpare att ställa ut sina hundar	Avla på hundar av god exteriör, dvs enligt rasstandard
Öka kunskaperna om MAS:ens exteriör hos Sveriges utställningsdomare	Bli en godkänd specialklubb Formulera domaranvisningar för korrekt bedömning Formulera ett domarkompendium Anordna domarkonferenser	Uppmuntra valpköpare att ställa ut sina hundar Delta på utställningar

Rasens population

Nulägesbeskrivning

Rasen har sen godkännandet i SKK fått en närmast explosionsartad ökning. Intresset för att importera MAS:ar är också stort.

Rasen ser ut att ha god fertilitet och genomsnittlig kullstorlek är 5,8 valpar. Av totalt 222 kullar 2017–21 hade fem av kullarna en inavelsgrad överstigande den övre gränsen på 6,25%. Inavelsökningen låg i genomsnitt på ca 1–2% beräknat över fem generationer. Siffrorna kan vara något missvisande än så länge då en del stamtavlor är ofullständiga på grund av tidigare registreringsregler.

De senaste tre åren (2019–21) har 15% av de registrerade MAS:arna varit importer. Under samma period har 181 kullar registrerats. Man kan se en viss överanvändning på vissa avelsdjur, vilket kan påverka den genetiska variationen negativt i avelsarbetet framöver.

Population och avelsstrategier

Majoriteten av avelsdjuren är över två år vid första valpkull. Några hanar var mellan 13–18 månader vid avelstillfället. Ett fåtal hanar över sju år är använda i avel.

En stor del av aveln i Sverige baseras på importer och många av de hundar som importeras är nära besläktade med hundar som redan finns i Sverige.

BIS-vinnare på rasspecialen år 2022, foto: Julia Samson

Registreringar (varav importer inom parentes)

	2017	2018	2019	2020	2021
Tikar	63 (46)	100 (40)	175 (34)	228 (36)	209 (20)
Hanar	38 (24)	97 (25)	158 (15)	230 (24)	207 (14)
Totalt	101 (70)	197 (65)	333 (49)	458 (60)	416 (34)

Hundar använda i avel mellan 2017–21

	2017	2018	2019	2020	2021
Tikar	15	25	38	59	73
Hanar	13	13	29	37	46
Kullar	15	26	41	64	76

Ålder vid första valpkull, hanar

Hanar	2017	2018	2019	2020	2021
7–12 mån	0	0	1	0	0
13–18 mån	0	4	2	2	3
19–24 mån	0	1	0	3	6
2–3 år	6	2	5	8	11
4–6 år	3	2	3	5	4
7 år >	1	0	1	0	0
Totalt	10	9	12	18	24

Ålder vid första valpkull, tikar

Tikar	2017	2018	2019	2020	2021
7–12 mån	0	0	0	0	0
13–18 mån	0	0	0	0	0
19–24 mån	1	0	3	0	2
2–3 år	4	11	10	30	30
4–6 år	7	7	8	6	7
7 år >	2	0	0	0	1
Totalt	14	18	21	36	40

Inavelstrend, fördelning parningar

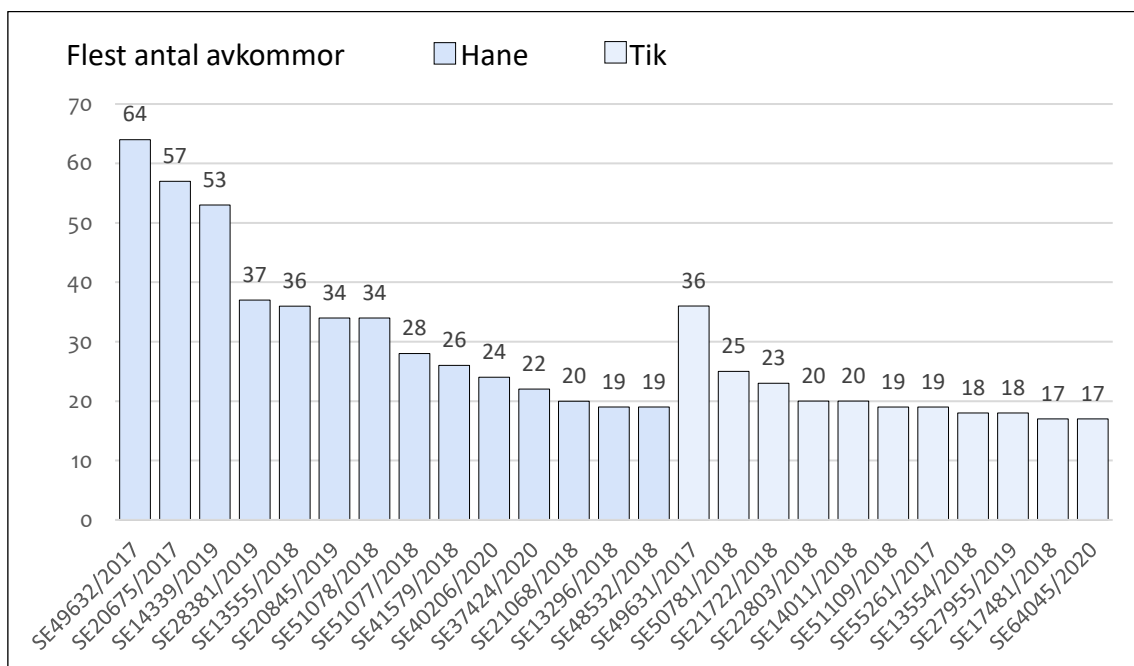
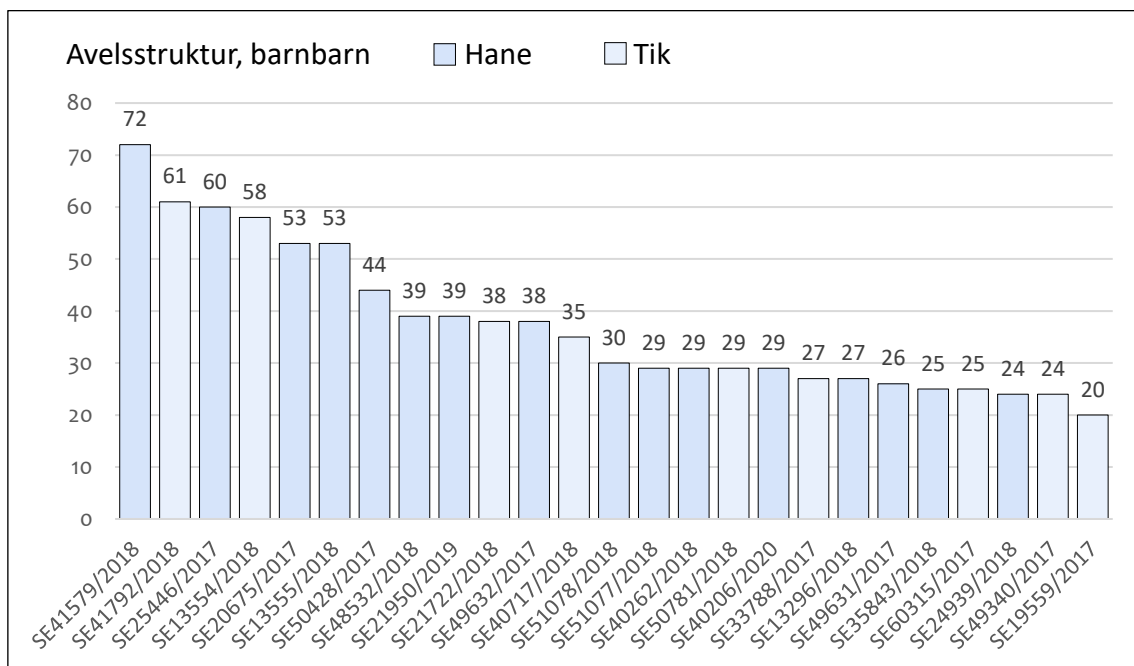
	2017	2018	2019	2020	2021
Upp t.o.m. 6,25%	14	26	39	63	75
6,26% – 12,49%	1	0	2	1	1
12,5% – 24,99%	0	0	0	0	0
25% –	0	0	0	0	0
Totalt födda kullar	15	26	41	64	76

Avelsstrukturer avkommor och barnbarn

Även om man bara tar en kull på sin hund så kan det resultera i en mängd barnbarn beroende på hur många avkommor som går vidare i avel samt hur mycket de i sin tur används. Dessa diagram kan snabbt byta skepnad då vi ser att vissa djur används frekvent.

Exempel: Hund X har 72 avkommor. 20% = 14,4 stycken av dessa används till avel. Dessa får i sin tur i genomsnitt 2,5 kullar var = 36 kullar. Rasen får i genomsnitt 5,8 valpar/kull = 208,8 valpar. Dvs Hund X har då 208,8 barnbarn. Konsekvensen blir att den genetiska variationen minskar.

Det rekommenderas att ta max 6 kullar per hane, vilket baseras på SKKs tumregel att ingen hund ska låtas bli förälder till mer än 25% av de valpar som genomsnittligt registreras per år. Med ett snitt på 5,8 valpar per kull ger det 34,8 valpar. Färre kullar för såväl hanar som tikar är dock önskvärt för att öka den genetiska bredden.

Mål

Kortsiktiga mål

- Bibehålla en låg inavelsgrad
- Undvika matadoravel
- Använda äldre hanar som ej har avkommor sen tidigare
- Öka antalet sunda, rastypiska och mentalt stabila individer

Långsiktiga mål

- Bredda avelsbasen i Sverige
- Öka den genetiska variationen
- Vid import; sök efter obesläktade individer

Strategier för att nå målen

Klubbnivå

- En utbildningsinsats för att öka kunskaperna om strukturer i stamtavlor
- En utbildningsinsats för att öka kunskaperna i användandet av SKK Hunddata och SKK Avelsdata
- Öka samarbetet, öppenheten och utbytet mellan svenska MAS-uppfödare

Uppfödarnivå

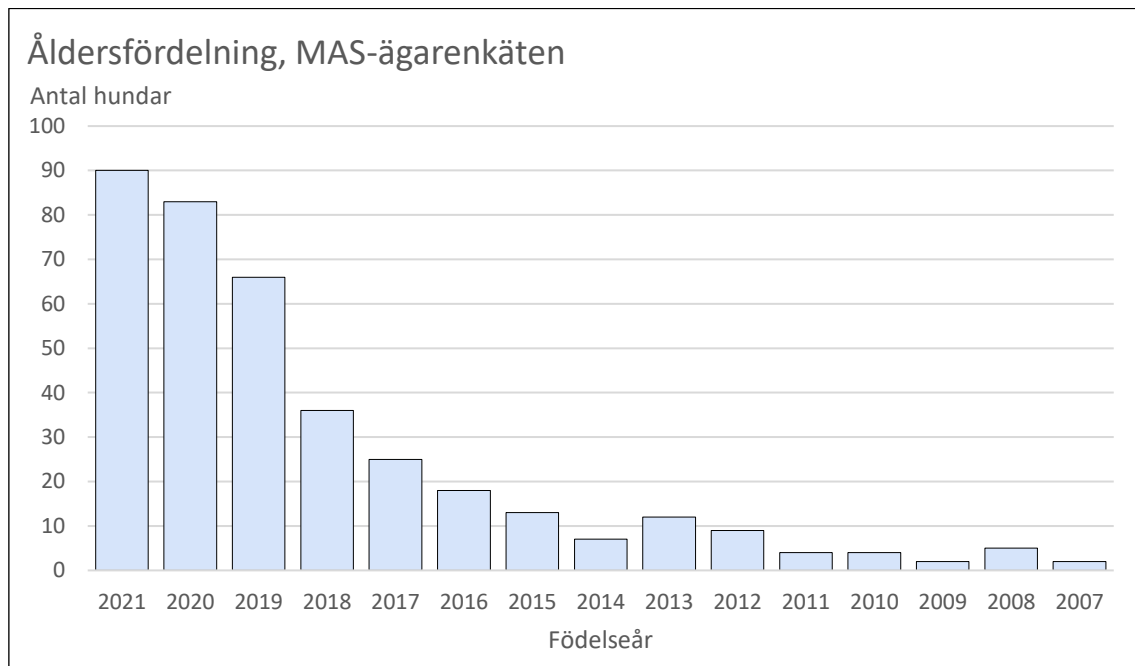
- Studera stamtavlor och jämför med redan befintliga hundar, även längre bak än de tre led som vid import registreras på SKK
- Öka användandet av SKK Hunddata och SKK Avelsdata
- Bibehåll en låg inavelsgrad
- Avstå från matadoravel, dvs alltför flitig användning av en och samma hane
- Använd gärna äldre oanvända hanar
- Upprepa inte tidigare gjorda kombinationer, använd fler unika kombinationer
- Undvik tidigt urval av avelsdjur, vilket ger större osäkerhet i avelsvärderingen
- Undvik korta generationsintervaller, vilket leder till snabbare förlust av genetisk variation
- Avla på sunda, rastypiska och mentalt stabila individer
- Utvärdera kullar både hälsomässigt, exteriört och mentalt innan avelsdjuret används igen

Hälsa

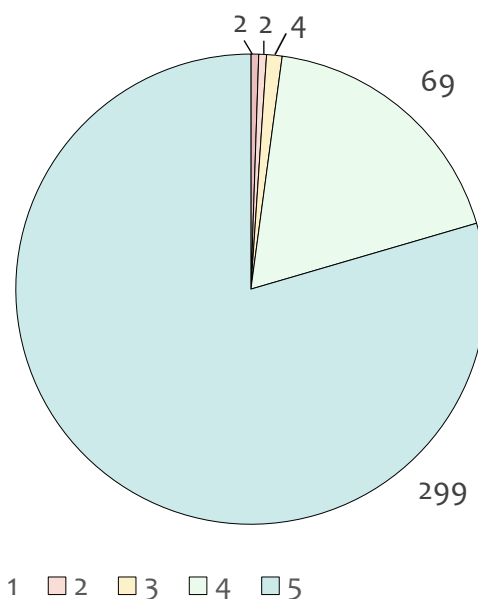
Nulägesbeskrivning

Eftersom rasen relativt nyligen godkändes i SKK så går det inte att få fram statistik från försäkringsbolagen. Dessutom registreras somliga MAS:ar som blandras eller som Australian Shepherd hos försäkringsbolagen. Vi har i det förberedande arbetet med RAS genomfört en enkät där 376 svar inkommit.

De hundar som redovisats i enkäten är förhållandevis unga.

På frågan ”Hur bedömer du hundens allmäntillstånd” så har 79,5%, 299 stycken, angett betyg 5 på en skala 1–5.
18,4%, 69 stycken, har angett betyg 4,
1,1%, 4 stycken, betyg 3,
0,5%, 2 stycken, betyg 2 och
0,5%, 2 stycken, betyg 1.

Sammanfattningsvis verkar MAS:en vara en förhållandevis frisk ras. Av de 376 svaren på MAS-ägarenkäten var den vanligaste åkomman magproblem. 19 hundar, 5%, hade drabbats av magproblem mer än en gång per år och sex individer, 1,5%, mycket ofta. Tandsten verkar vara tämligen vanligt då ca 12% av de tillfrågade hade hundar med detta problem. 5% hade någon gång drabbats av öronproblem. 5% hade drabbats av urinvägsinfektion och 5% av allergi. 3% hade drabbats av tandlossning.

Från 2% av MAS:arna i enkäten och i fallande skala hade några individer drabbats av någon av följande åkommor: EP/kramper (de flesta av dessa hade drabbats endast vid ett tillfälle), rinniga ögon, tumörer/cancer, navelbråck, hjärtproblem (varav 3 blåsljud, 1 hjärtflimmer och 1 förstorat hjärta), njur-/leverproblem, neurologisk sjukdom, bukspottkörtelproblem eller Enthesopathy flex (muskel-förtvining).

13 MAS:ar var vid enkätutfrågningen döda och tre av dessa var under 7 år. De flesta dog till följd av sjukdom, främst cancer. Vidare framkom det att 14 st hade råkat ut för tandfrakturer, 6 st klobrott, och flera MAS:ar hade fått olika typer av skador i hundslagsmål, träning eller lek med andra hundar.

Distichiasis, felväxande ögonhår, förekommer inom rasen, men endast en individ rapporterades in vid enkäten.

Vi frågade om halsinfektioner, skelett och leder; Osteokondros, CMO (inflammation i käkbenet), Perthes (förtvining av höftkula), Kroksvans ("knycksvans"), Korsbandsskada, Patellaluxation (knäskålen kan flyttas från sin normala position), njurar och lever, diabetes, Addisons sjukdom (underfunktion av binjurebarken), annan hormonrubbing; Sköldkörtelhormonrubbing, Cushings syndrom, skendräktighet, livmoderinflammation, prostatabesvär och ingen av dessa sjukdomar/problem verkar vara tongivande inom rasen eftersom det bara förekom något enstaka eller inget fall av nämnda åkommor. Något enstaka fall av andra åkommor kom fram i andra frågeställningar men det får man räkna som "normal variation".

Enligt MAS-ägarenkäten verkar MAS-ägare vara flitiga med att borsta tänderna på sina hundar, nämligen 44,9% av det tillfrågade. Det framgick inte av enkäten hur ofta tandborstningen sker.

Ledstatus

Vi har rekommendationer i SMASK för avelsdjur angående HD-röntgen, vilket är relevant då det inom rasen förekommer HD grad C samt även enstaka fall av HD grad D. Rasklubben har rekommendationer även för ED-o. Då det inte förefaller inte vara något stort problem i nuläget gav SKK rådet att ta bort rekommendationen angående ED. Efter synpunkter från medlemmar har SMASK:s styrelse valt att rekommendera känd ED-status på avelsdjur.

Patella verkar inte vara något problem inom rasen. Fram till år 2021-12-31 har 100% av alla undersökta individer, 39 stycken, varit utan anmärkning, ua.

Ögonstatus

Enligt statistik på SKK Avelsdata verkar det som att vi har en god ögonstatus på våra MAS:ar. Vi fortsätter att arbeta för att det ska förbli så. Ett antal olika ögon diagnoser förekommer inom rasen, som till exempel CEA (Collie Eye Anomaly), CMR1 (Canine Multifocal Retinopathy 1), PRA (Progressiv Retinal Atrofi) och katarakt, men det handlar om enstaka fall. Vi ser att det förekommer Distichiasis (felställda hårstrån i ögonlockskanterna), vilket vi behöver vara uppmärksamma på.

Ögonlysning rekommenderas tills vidare på grund av att man inte kan detektera alla ögonsjukdomar på en DNA-test. För att utesluta risk för dubblering av Progressive Retinal Atrophy-Progressive Rod-Cone Degeneration (PRA-prcd), vilket man inte kan se på en ögonlysning, rekommenderas DNA-test. PRA verkar i nuläget inte vara något problem, men det är viktigt att vara uppmärksam då sjukdomen leder till blindhet. En bärare ska paras med en fri partner.

MDR1 (Multi Drug Resistant) – genetisk överkänslighet för vissa läkemedel.

En hund med MDR1 kan leva ett helt normalt liv om än med försiktighet mot vissa ämnen, men det är viktigt att alltid informera exempelvis veterinärer om denna ibland förekommande gen.

Den upptäckta neurologiska sjukdomen

Ett fåtal MAS i Sverige och flera i övriga världen, har utvecklat speciella neurologiska symtom i tidig ålder. Hundarna har haft en vinglig gång och inte kunnat koordinera sina rörelser. Utbredningen inom rasen behöver kartläggas och både sjukdomen och dess orsaker behöver utredas mer.

DNA-tester

DNA-tester förekommer i allt större utsträckning. Risken med ett ensidigt eller överdrivet fokus på DNA-testresultat är att andra viktiga åkommor eller egenskaper hamnar i skymundan. Om en sjukdom inte utgör ett kliniskt problem i rasen och/eller det DNA-test som erbjuds för denna åkomma inte anses tillförlitligt är det bättre att avstå från att testa sin hund. Risken är annars att avelsbasen begränsas på felaktiga grunder, eftersom du som uppfödare är skyldig att ta hänsyn till testresultatet i ditt avelsarbete.

Stubbsvans – parning NBT x NBT

Stubbsvans orsakas av T-boxmutationen NBT (Natural Bobtail Trait). Avelskommittén inom SKK har bitt klubbarna (SASK och SMASK) att utreda frågan om avel med NBT x NBT och under tiden bör försiktighet råda vid parning med hundar med T-boxmutation.

Avel med merle x merle

På grund av de hälsorisker dubblering av merleanlaget medför är det inte förenligt med SKK:s grundregler (2:2) att para två hundar med färgen merle med varandra.

HD-resultat, 2017–20

Diagnos	2017	2018	2019	2020
HD grad A	27 (64,3%)	30 (55,6%)	66 (68,8%)	65 (47,1%)
HD grad B	10 (23,8%)	17 (31,5%)	21 (21,9%)	49 (35,5%)
HD grad C	5 (11,9%)	7 (13,0%)	8 (8,3%)	22 (15,9%)
HD grad D			1 (1,0%)	2 (1,4%)
HD grad E				
Totalt antal undersökta	42	54	96	138
Snittålder för undersökning	22 mån	21 mån	16 mån	14 mån
Antal födda	92	153	234	382

ED-resultat, 2017–20

Diagnos	2017	2018	2019	2020
ED ua (o)	40 (100%)	50 (94,3%)	91 (95,8%)	126 (94,7%)
ED grad 1		2 (3,8%)	4 (4,2%)	5 (3,8%)
ED grad 2		1 (1,9%)		2 (1,5%)
ED grad 3				
ED klinisk				
Totalt antal undersökta	40	53	95	133
Snittålder för undersökning	22 mån	20 mån	16 mån	14 mån
Antal födda	92	153	234	382

Mål

Kortsiktiga mål

- Säkerställ rasens goda ögonstatus
- Vi rekommenderar ögonlysning fortsättningsvis tills vi vet om den kan ersättas helt av DNA-tester
- Öka kunskapen om ögonsjukdomar
- Förenkla för hundägare att rapportera in ärftliga sjukdomar
- Håll beredskap om den neurologiska sjukdomen och ifall nya, ärftliga sjukdomar uppstår
- Ta del av information och forskning kring den neurologiska sjukdomen

Långsiktiga mål

- Få mer statistiskt underlag angående HD- och ED- röntgade hundar
- Kartlägga nedärvning i de olika ärftliga sjukdomarna
- Formulera rekommendationer, restriktioner och eventuella förbud kring respektive ärftlig sjukdom

Strategier för att nå målen

Klubbnivå

- Föreläsning om Distichiasis och ögonsjukdomar med Eva Gustavsson, Skara
- Rekommendera att fler HD-röntgar sina hundar
- Rekommendation på känd ED-status
- Uppmuntra till att rapportera misstänkta fall av den neurologiska sjukdomen
- Uppmuntra till rapportering av ärftliga sjukdomar
- Informera om ärftliga sjukdomar som kan förekomma inom rasen
- Fortsatt samarbete med den amerikanska motsvarigheten MASCUSA i sökandet efter mer kunskap om den neurologiska sjukdomen
- Verka för att hitta genen som orsakar den neurologiska sjukdomen
- Kartlägg nedärvning i de olika ärftliga sjukdomarna
- Formulera rekommendationer, restriktioner och eventuella förbud kring respektive ärftlig sjukdom

Uppfödarnivå

- Öka antalet ögonlysta individer
- Lär mer om Distichiasis och övriga ögonsjukdomar
- Var uppmärksam på höftledsdysplasi, HD
- Öka antalet HD- och ED-röntgade individer
- Utvärdera höftledsdysplasi (HD) i avelsarbetet
- Uppmuntra till att rapportera misstänkta fall av den neurologiska sjukdomen och andra ärftliga sjukdomar
- Informera om ärftliga sjukdomar som kan förekomma inom rasen
- Inte avla på nära släktingar till drabbade individer eller individer som har misstänkta symptom på den neurologiska sjukdomen
- Avelsdebuten bör ske tidigast vid den ålder då hunden uppvisar en vuxen individs fysiska mognad och beteende (mentalitet) och med stor sannolikhet hunnit utveckla för rasen kända hälsostörningar. I annat fall bör information inhämtas om föräldradjurens hälsostatus vid lämplig ålder
- Tänk på att för importerade djur registreras endast en treledsstamtavla i rasdata varför inavelsnivån vanligen blir underskattad.
- Importera avelsdjur med låg grad av släktskap till befintliga avelsdjur.
- Använd avelsdjur ur så många familjer som möjligt och undvik att upprepa tidigare gjorda kombinationer.
- För att bredda avelsbasen behöver inavelsgraden vara så nära 0,0% som möjligt

Mentalitet & bruksegenskaper

Nulägesbeskrivning

Miniature American Shepherd har på gruppnivå mycket integritet och kan vara reserverade i mötet med okända människor och andra hundar. Det är en del av rasens karaktär och kan i visst mått tillåtas, men den ska inte vara skygg. Vanligare är kanske att vaktegenskaperna i rasen gör hundarna relativt ointresserade av främmande människor, men de får inte vara rädda, ta till flykt eller vara aggressiva.

Hand i hand med rasens stora arbetslust och driv kommer en god energinivå, som vissa ägare kan uppfatta som problematisk. Det är viktigt att valpköpare är väl informerade om vilkens slags hund MAS är och vilka egenskaper som är normala och i lagom mängd också önskvärda i rasen.

I den enkät SMASK skickade ut vintern 2021–2022 uppgav 41% av MAS-ägarna att de upplevt något i hundens beteende som problematiskt. Vanligast var att hunden uppfattades som skällig, hade skotträdsla, osäkerhet, var överaktiv, lättstressad, reserverad, vaktig, ljudkänslig, hade separationsångest och/eller resursförsvär.

I samma enkät är dock ändå 98% av ägarna nöjda med valet av hundras och nästan alla, 95%, kan tänka sig att köpa hund av samma ras igen, så mentala problem får tolkas som hanterbara. På plussidan ser man samarbetsvilja, will to please, intelligens, lojalitet, energi, driv, följsamhet och stor arbetslust.

I den enkät för uppfödare som skickades ut vid samma tid, framkom önskemål om fokus på att få bort anlag för starka rädslor, hög stressnivå, aggressivitet eller osäkerhet.

Arbetsgruppen för RAS gick i det förberedande arbetet igenom alla tillgängliga kritikklappar för utställda MAS under åren 2018–2021.

I de närmare 200 omdömena nämndes ofta att hunden var trevlig, glad, social etc. Ingen hund diskvalificerades på grund av aggressivitet eller oacceptabel skygghet.

Rasen har idag inga krav på mentalbeskrivning, men rasklubben uppmanar bland annat via hemsida fler hundägare att utföra BPH på sina MAS. Klubben subventionerar i dagsläget avgiften för BPH med 300 kronor per hund. Klubben ordnar också BPH tillfällen enbart för medlemmar.

I enkätsvaren hade endast 25% gjort någon form av utvärdering, tex BPH, vallanlagstest eller viltspår. Majoriteten, 88%, tycker att hundens resultat motsvarade förväntningarna.

BPH – Beteende- och personlighetsbeskrivning hund

Fram till 2022-04-30 hade 157 MAS:ar gjort BPH, vilket resulterade i 154 genomförda tester. Fyra av dessa valde att genomföra BPH utan skott. 8 MAS:ar har avbrutit, 4 av beskrivaren och 4 av ägaren. Två av dessa har genomfört hela testen vid ett senare tillfälle. Enligt SKK Avelsdata/Listor/BPH.

Om man räknar med de hundar som registreras t.o.m. 2022-04-30 så har ca 12% av MAS-populationen startat ett BPH. Nio MAS:ar har genomgått MH, men det behövs minst 40 individer (minst 15 av varje kön) för att något medelvärde ska beräknas.

Sammanställning av deltagande på BPH-tester, 2017–21

Sammanställning per födelseår	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Antal födda MAS:ar	92	153	234	382	405	1.266
Antal BPH-startar	18	16	43	75	5	157
- Varav genomförda BPH	17	15	43	75	4	154
BPH med skott	17	14	43	72	4	150
- Varav hanar	5	3	16	34	3	61
- Varav tikar	12	11	27	38	1	89
BPH utan skott	0	1	0	3	0	4
- Varav hanar	0	1	0	2	0	3
- Varav tikar	0	0	0	1	0	1
Ägaren avstår skott	0	0	0	2	0	2
Beskrivaren avbryter	0	1	2	1	0	4
Ägaren avbryter	0	0	3	0	1	4
Oacceptabelt beteende	0	0	0	0	0	0
Fördjupad genomgång	0	0	1	1	0	2

Rasens styrkor tycks vara att den är familjekär, med på det mesta, arbetsvillig, miljöstark och har will-to-please. Svagheter som kan upplevas är skygghet för människor, de kan vara ljudkänsliga och om de inte aktiveras kan olika felbeteenden komma fram. Signalkänslighet, ointresse för utomstående människor och vaktinstinkt kan upplevas som både styrka och svaghet.

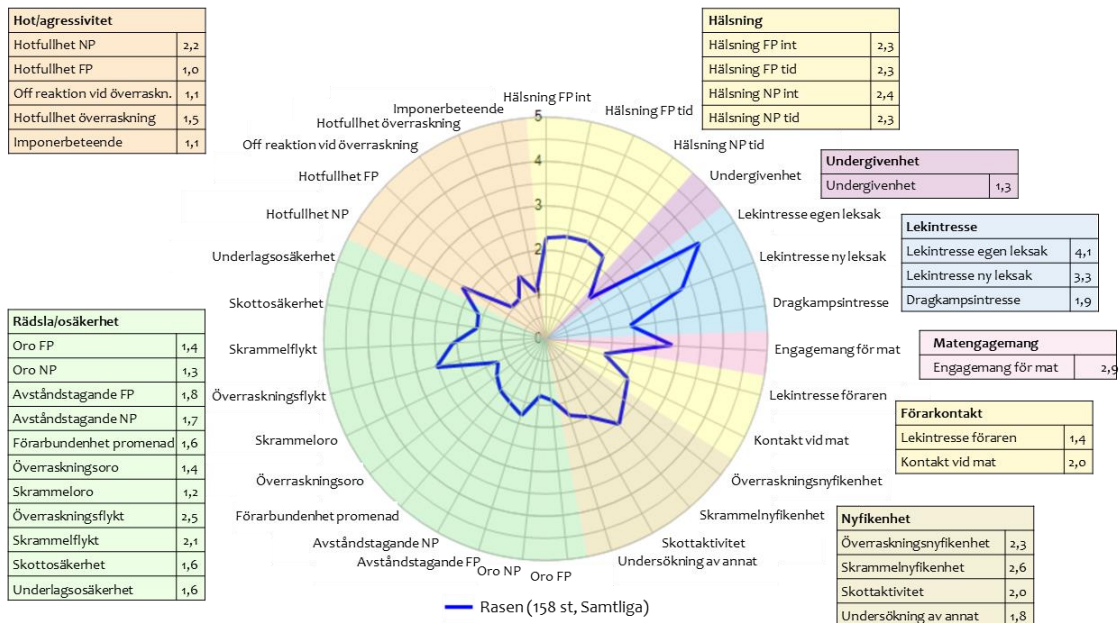
Anmärkningsvärt är att tre individer fram t.o.m. 2022 fått fördjupade genomgångar och alla dessa var på grund av aggressivitet. Vi behöver vara vaksamma på MAS:arnas ointresse/ måttliga reservation för främmande människor och/eller hundar så att det inte tippar över mot skygghet och/eller aggressivitet. Detta beteende tycks öka enligt BPH-statistiken. Här spelar även vaktinstinkten in. Vi behöver också noga följa utvecklingen vad gäller ljudkänslighet, vilket också ökar enligt statistiken. Än så länge är rasen relativt spretig och det finns många MAS:ar som tycker mycket om människor likväl som det finns individer som är väldigt rädda och otillgängliga för främmande människor.

Vi ser en viss ökning av intresset för att delta med sin MAS på ett BPH. En större procent av antalet registrerade hundar skulle behöva delta för att vi på allvar ska

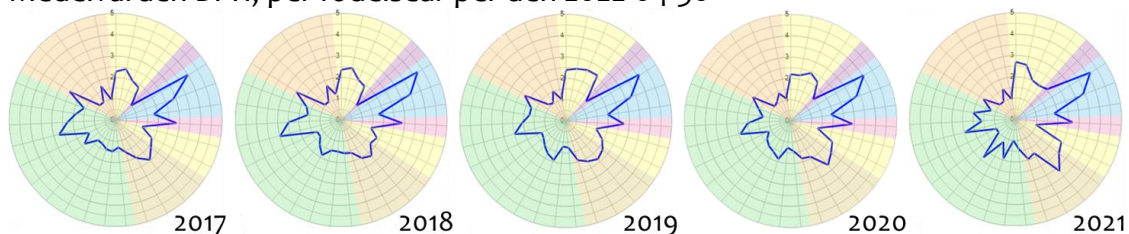

kunna använda BPH som ett verktyg i avelsarbetet. I nuläget uppmuntrar enstaka uppfödare sina valpköpare att testa sina hundar och väldigt få uppfödare anordnar BPH-tester i egen regi. SMASK anordnar enstaka BPH.

Medelvärden BPH, samtliga deltagande MAS:ar t.o.m. 2022-04-30

Medelvärden BPH, per födelseår per den 2022-04-30

Enligt statistiken från SKK Avelsdata (se sid 21 och 22) så verkar våra MAS:ar inte vara särskilt intresserade av främmande person och enligt statistiken blir de mindre trygga i detta moment för varje årskull. De gillar sin egen leksak mycket bättre än den leksak som erbjuds under testen och dragkampviljan är inte särskilt stor. MAS:en har måttlig energi och lekfullhet i förhållande till leksak/dragkamp över lag. De har ett måttligt matintresse. De har måttlig nyfikenhet vad gäller visuell överraskning och är måttligt trygga. Vissa individer kan visa lite flyktbeteende och lite hotfullhet, men över lag blir de testade MAS:arna inte särskilt arga. Skrammel är de måttligt nyfikna på och är rätt så trygga.

Den närmande personen är de inte speciellt intresserade av, har en måttlig trygghet och enstaka MAS:ar kan bli lite arga när personen närmar sig. Underlag är sällan något problem för en MAS, men en och annan individ kan verka lite osäker. Skott kan vissa individer reagera på. Över alla moment är MAS:en inte särskilt arg och inte heller ljudlig. Den är relativt energisk och rätt så trygg.

BPH-sammanställning per födelseår, per den 2022-04-30

Födelseår	2017	2018	2019	2020	2021
Moment 1: Främmande person					
Glad i människor	1,7	1,4	1,8	1,6	1,6
Trygg	3,3	2,9	2,8	2,5	2,2
Moment 2: Föremålslek					
Energisk	2,5	2,4	2,5	2,5	2,0
Lekfull	2,0	2,1	2,2	2,2	2,0
Moment 3: Matintresse					
Energisk	2,2	1,9	2,2	2,2	2,0
Moment 4: Visuell överraskning					
Nyfiken	1,9	1,6	2,1	2,3	2,4
Arg	0,5	0,6	0,5	0,4	0,0
Trygg	2,3	1,9	2,6	2,5	2,6
Moment 5: Skrammel					
Nyfiken	2,1	2,0	2,1	2,6	3,3
Trygg	3,1	2,4	2,9	3,0	3,8
Moment 6: Närmande person					
Glad i människor	1,3	1,1	1,7	1,5	1,8
Arg	1,1	1,1	0,9	0,9	0,8
Trygg	2,5	2,1	2,4	2,2	2,8
Moment 7: Underlag					
Trygg	3,4	3,4	3,3	3,5	4,0
Moment 8: Skott					
Trygg	3,2	3,6	3,4	3,6	2,8
Över alla moment:					
Ljudlig	0,3	0,8	0,4	0,5	0,2
Positiv	2,7	2,4	2,7	2,8	2,6
Energisk	2,3	2,4	2,7	2,8	2,8
Arg	0,0	0,1	0,2	0,1	0,0

Vallanlagstest

MAS:en blev godkänd i Svenska Kroppsvallarklubben 1 januari 2021. SvKV anordnar vallanlagstester där det ingår två olika deltester; en social del och en vallningsdel. Fram till 2021-12-31 hade 9 MAS:ar gjort Vallanlagstest. Alla 9 klarade den sociala delen, 4 hundar fick bedömningen Excellent på vallningsdelen, 3 fick Godkänt och 2 fick Insufficient.

Eftersom MAS:en är en vallhund så skulle vi behöva se fler hundar göra Vallanlagstest (NHAT; Natural Herding Aptitude Test) och gärna Vallarbetsprov (HWT TS; Herding Working Test Traditional Style) i Kroppsvallarklubben.

Tränings- och tävlingsgrenar

MAS:en är en mångsidig ras som behöver aktiveras och vi ser att många är ute på tränings- och tävlingsbanorna. Enligt MAS-ägarenkäten verkar de vanligaste sporterna inom rasen vara agility, rallylydnad, viltspår, nosework, lydnad, specialsök och trickträning. Vi ser att en stor del av MAS-ägarna inte har så stor erfarenhet av de olika hundsporterna och det kan finnas underlag för olika typer av prova-på-aktiviteter.

Mål

Kortsiktiga mål

- Informera presumtiva valpköpare om de karaktärsdrag som är normala för rasen, så att valp och köpare matchas rätt
- Följ utvecklingen på BPH angående attityd till främmande personer/reservation och ljudkänslighet
- Få fler MAS och framför allt avelsdjur att genomföra BPH eller annan mentalbeskrivning
- Arbeta fram önskvärda medelvärden för MAS:en på BPH-tester
- Öka rasens medfödda instinkter
- Motivera fler MAS-ägare att gå vallkurser och göra Vallanlagstest med sin hund
- Uppmuntra till aktivering med MAS:arna
- Motivera fler MAS-ägare att arbeta med sin hund

Långsiktiga mål

- Hitta en balans där hundar får behålla rasspecifika egenskaper som relativt hög energinivå, viss vakt eller vall, men inte i en grad som blir problematisk utan att de kan fungera väl i sitt vardagliga liv
- Minska rasens osäkerhet, starka rädslor, lätthet till stress och extrem energinivå
- Komma närmare önskvärda medelvärden för MAS:en på BPH-tester
- Öka antalet skottfasta hundar på BPH-testerna

Strategier för att nå målen

Klubbnivå

- Ha som mål att arrangera minst ett MAS-BPH per distrikt i klubben varje år via aktivitetsgrupperna i varje distrikt
- Fortsätta subventionera avgiften för BPH
- Informera uppfödare av rasen om hur man kan använda BPH i sitt avelsarbete
- Utarbeta önskade medelvärden för MAS:ens BPH
- Anordna vallkurser
- Anordna vallanlagstester
- Anordna kurser/prova på-aktiviteter i exempelvis nosework, rallylydnad, viltspår i lokalområdena, eventuellt i samband med MAS-träffar
- Öka informationen om mentalitet till presumtiva valpköpare

Uppfödarnivå

- Hundar som är överdrivet rädda eller omotiverat aggressiva får du enligt Jordbruksverket inte använda i avel.
- Uppfödare bör inte avla på individer med överdriven ljudkänslighet, till exempel skottberördhet
- Uppfödare bör använda sig av BPH (eller annan jämförbar beskrivning) som ett verktyg i aveln genom att låta avelsdjur och uppmåna avkommor att göra beskrivning
- Välja bort avelsdjur som är rädda för eller arga på främmande människor
- Uppmuntra sina valpköpare att delta på BPH
- Uppmuntra sina valpköpare att delta på vallanlagstest
- Uppmuntra sina valpköpare att aktivera sin hund

Exteriör

MAS:ens exteriör kopplat till rörelser/arbete

Miniature american shepherd ska ha en exteriör och struktur som underlättar för dem att vara sunda, friska familjemedlemmar, men som också klarar hårt arbete som tex vallhundar eller tuffa utmaningar inom hundsporten.

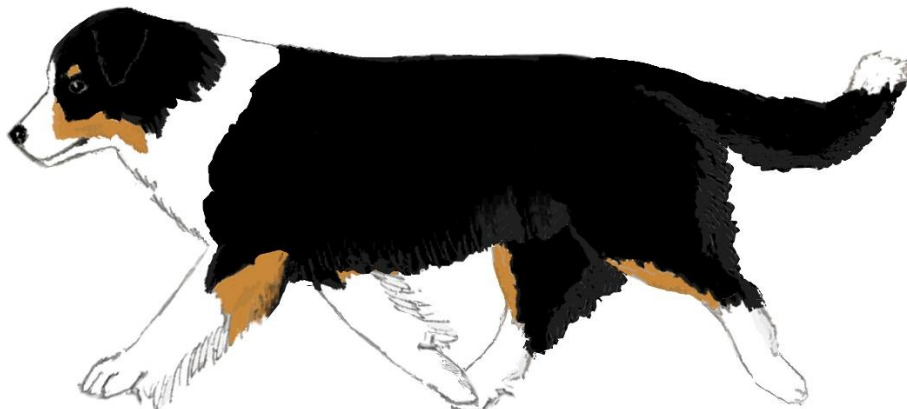
För att hundens rörelser ska vara lätta, smidiga och väl koordinerade samt möjliggöra snabba, tvära svängar, inbromsningar och accelerationer, behövs en kropp med rätt konstitution och väl avvägda proportioner.

Även om det är en relativt liten arbetande hund, ska den inte te sig ömtålig, utan ha en robust utstrålning samtidigt som den är rörlig, snabb och smidig.

För att vara både snabb och uthållig ska Masens rörelser i trav vara utan överdrift, så att ingen energi slösas. Sett från sidan ska rörelsen se ut att vara utan ansträngning med huvudet i en naturlig position i linje med eller strax ovanför toplinjen. Det viktbärande frambenets tass ska lämna marken ett ögonblick innan baktassen trampar i samma spår. Rörelsen ska vara flytande utan högt lyfta ben. När farten ökar drar sig fötterna mot en tänkt mittlinje (tyngdlinjen) för att bibehålla god balans. Om man ser hunden travande rak mot sig eller från sig, så ser benen därmed ut att bilda ett "V".

Rasen förekommer i fyra grundfärger med eller utan vita tecken och tanmarkeringar, svart, röd (från fuxröd till chokladbrun), blue merle och red merle. Rasstandarden anger tydligt var de olika vita och tanfärgade tecknen får finnas. Till exempel får hårlinjen för en vit krage inte nå över hundens manke och öron ska vara färgade till minst tre fjärdedelar. Ögonkanterna ska vara fullt pigmenterade i rödbrunt eller svart beroende på hundens pälsfärg. Ingen av de accepterade färgerna föredras framför annan. Päslängden ska vara moderat och praktisk.

För att bibehålla sunda, välmående hundar i en arbetande ras, är det viktigt att bara funktionellt friska hundar med rastypisk konstruktion och exteriör samt korrekta rörelser används i avel.

Nulägesbeskrivning

Genomgång av kritiklappar från utställningar år 2018–21

Blå text = utdrag från rasstandarden

Efter att ha gått igenom ett hundratal kritiklappar från officiella utställningar har flertalet exteriöra trender framkommit. Kritikerna visar att både huvud och uttryck är av god kvalitet bland de MAS:ar som ställts ut. Gällande käke, bett och nosparti är kritiken god, men det förekommer att det finns brister inom rasen där tunna nospartier går att se. Enligt rasstandarden skall nospartiet hos en MAS vara måttligt brett och djupt och gradvis avsmalna mot en rundad nostipp, varken för tung, kvadratisk, snipig eller slapp. Ögon följer generellt rasstandarden, men det kan tydas att det förekommer en del ögon med rundad form. Korrekta ögon skall vara snett ansatta och vara mandelformade. Majoriteten har fått god bedömning gällande öronen, men det inte är ovanligt med både lättburna öron och öron med tyngre karaktär. Öronen ska vara av måttlig storlek och trekantig form som är högt ansatta på huvudet. Ståndöron eller hängande öron utan lyft räknas som allvarliga fel.

Hals och rygg inom rasen bedöms ha god kvalitet Halsen skall vara stram, torr och i proportion till kroppen. Den skall vara medellång med något välvd nacke och väl ansatt i skulderpartiet. Ryggen skall vara fast och plan från make till höftben. En majoritet av de utställningsdeltagande individerna bedöms ha lång länd, även sluttande kors förekom. Rasstandarden eftersträvar en stark och bred länd och ett måttligt sluttande kors. Gällande bröstorgens form bedöms de flesta hålla sig inom rasstandarden med en välutvecklad djupkaraktär samt att dess djup når ner till armbågarna. En majoritet av de svansar som bedömts har visats ha brister i form av för högt buren svans. Enligt rasstandarden får svansen bäras högt i rörelse med en accentuerad böj i och under vila skall den hänga med en svag böj.

Rasen eftersträvas ha långa tillbakadragna skuldror vilket de flesta av MAS:arna bedöms ha, men bland kritiklapparna framkommer det att framskjutna skuldror inte är ovanligt. Raka överarmar förekommer, rasstandarden eftersträvar överarmar med samma längd som skulderbladen och leda mot detsamma i en någorlunda rät vinkel. Både fram- och baktassar var av god kvalitet. Benstomme, färg och päls följer rasstandarden i de flesta fall. Fram- och bakbensvinklar bedöms vara bra. Det går att följa en god könsprägel hos rasen.

Rörelserna ser ut att vara goda, det finns dock ett mindre antal individer som har bristfälliga rörelser i form av korta steg. Rasstandarden beskriver att masens rörelser skall vara jämna, fria och lätta och visa rasens rörlighet med ett balanserat och vägvinnande steg. Fram- och bakben skall röra sig rakt och parallellt. När takten ökar närmar sig tassarna den centrala mittlinjen och ryggen skall förbli stram och plan. Under trav hålls huvudet i en naturlig förlängning av halsen framåt så att huvudet nästan kommer i plan med, eller något över rygglinjen. Rasen måste vara så rörlig att den ögonblickligen kan ändra riktning eller gångart.

De flesta av de bedömda hundarna har ett bra och trevligt temperament, men det finns individer som visat sig blyga. Att rasen är lite reserverad är godtagbart enligt rasstandarden, men det är diskvalificerande om en MAS är aggressiv eller extremt skygg.

Storleken kan ses vara en bristfällighet hos rasen då det finns en stor andel som fått bedömningen att de är för stora, men det går även att utläsa att det är en stor andel som är av god storlek. En MAS-hane får vara inom storleksspannet 36–46 cm och en tik 33–43,5 cm. Hela det godkända storleksspannet ska bedömas likvärdigt, men är individen **högre eller lägre än angivna mått räknas det som diskvalificerande fel.**

Mål

Kortsiktiga mål

- Följa rasstandarden i avelsarbetet
- Förbättra MAS:ens exteriör
- Formulera domaranvisningar, t.ex. att alla hundar som har en för rasen korrekt storlek, dvs 33–43,5 cm för tikar och 36–46 cm för hanar, ska bedömas likvärdigt oavsett var i spannet de befinner sig
- Anatomiutbildningar för uppfödare
- Genetikutbildningar för uppfödare
- Få fler MAS-ägare att ställa ut sina hundar

Långsiktiga mål

- Öka kunskaperna om MAS:ens exteriör hos Sveriges utställningsdomare
- Formulera ett domarkompendium
- Anordna domarkonferenser
- Förbättra exteriören för storlek, svans och öron

Strategier för att nå målen

Klubbnivå

- Öka kommunikationen mellan uppfödarna
- Bli en godkänd specialklubb
- Anordna anatomi- och genetikutbildning för uppfödare
- Anordna minst en specialutställning per år
- Uppmuntra uppfödare och valpköpare att ställa ut sina hundar

Uppfödarnivå

- Avla på hundar av god exteriör
- Uppmuntra valpköpare att ställa ut sina hundar
- Delta på utställningar

Förankringsprocess

Rickard Rundkvist och Linda Samson blev utsedda av SMASK:s styrelse för att starta i gång ett arbete med RAS-dokumentet för Miniature American Shepherd. Vi träffades fysiskt i november 2021 och utformade en enkät till MAS-uppfödare och en enkät till MAS-ägare. Den 6 december utökades gruppen med Anna Lindahl och Elina Ryberg på beslut av SMASK:s styrelse. Vid samma tid informerades SMASK:s medlemmar via hemsidan och sociala medier samt mejl om att arbetet med RAS var i gång och att enkäter skulle skickas ut. Enkäterna lades ut på SMASK:s hemsida under januari månad.

Vi har använt nedan nämnda källor. Försäkringsbolagen hade inte tillräckligt med underlag för att få fram statistik för MAS.

RAS-gruppen har haft en fysisk arbetshelg i mars och i augusti 2022 och drygt 20 telefonmöten under arbetes gång.

I november 2022 fick medlemmarna ta del av RAS-dokumentet för att få möjlighet att komma med synpunkter. Dokumentet skickades även ut till alla uppfödare som i nuläget finns registrerade på SKK.

Källhänvisningar

SKK Avelsdata (mars-april 2022)

SKK Hunddata (mars 2022)

MAS-ägarenkät (januari 2022)

Uppfödar-enkät (januari 2022)

Utställningskritiker SKK 2018–2021

Genetikföreläsning med Sofia Malm-Persson (januari 2022)

www.miniatureamericanshepherd.se